



کنفرانس عمران، معماری و شهرسازی کشورهای جهان اسلام  
ایران - تبریز (پایتخت گردشگری کشورهای اسلامی ۲۰۱۸)

## مبانی نظری رویکرد روانشناسی محیط به معماری در جهت طراحی مراکز آموزشی برای کودکان بیش فعال

داود آسیابان<sup>۱\*</sup>، فریبرز دولت آبادی<sup>۲</sup>

۱- گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، واحد تهران غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران [Fdavooda@gmail.com](mailto:Fdavooda@gmail.com)

۲- استادیار دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران غرب، تهران، ایران [F.dolatabadi@wtiau.ac.ir](mailto:F.dolatabadi@wtiau.ac.ir)

### چکیده:

روان شناسی محیط زیر مجموعه ای از علوم رفتاری است. در دهه‌های ۶۰ و ۷۰، پژوهش‌هایی که به بررسی تأثیر «محیط و انسان» اختصاص داده می‌شدند، به عنوان بررسی‌های تخصصی رشته‌های «روان شناسی محیط»، «روان شناسی اکولوژیک» یا «علوم اکو رفتاری» منتشر می‌شدند. «گرامان» روان شناسی محیط را مکمل «روان شناسی عمومی» فاقد محیط می‌داند و اشاره می‌کند از آغاز پیدایش این علم تا کنون، رشته‌های تخصص گوناگونی چون روانشناسی محیط کشف مجدد و توجه ویژه به بعدی فراموش شده به چشم می‌خورد. گرامان به این نتیجه می‌رسد که در روان شناسی سنتی به ابعاد محیطی - فرهنگی توجه کافی نشده است و این پدیده موجب پیدایش رشته «روانشناسی محیط یا اکولوژیک» شده است. زمینه روانشناسی محیطی بر این تأکید دارد که چطور محیط فیزیکی، احساسات و رفتارها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در پژوهش پیش رو به بررسی مبانی نظری این رویکرد به معماری به ویژه در طراحی مراکز آموزشی برای کودکان بیش فعال خواهیم پرداخت.

**کلیدواژه‌ها:** روانشناسی محیط، معماری، مراکز آموزشی، کودکان بیش فعال

### ۱- مقدمه

در بررسی‌های روان شناختی، محیط انسان را از محیط طبیعی وی جدا نمی‌کند، بلکه انسان را به عنوان بعدی غیرقابل تفکیک از شرایط محیط مورد پژوهش و بررسی قرار می‌دهند. در روان شناسی محیط به آداب، رسوم، ارزش‌ها و معیارهای اجتماعی و فرهنگی توجه می‌شود. این بحث از ابتدای دهه ۶۰ قرن بیستم به وجود آمد. با نگاهی به تاریخچه این رشته در می‌یابیم که سالهای ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ حوزه روانشناسی محیط و به طور کلی پژوهش‌هایی که به بررسی تأثیر محیط بر رفتارهای مختلف انسان می‌پرداخته، موضوع قابل توجه و پر اهمیتی بوده است (کامل نیا، ۱۳۸۹) اولین کار روان شناسی محیط این بود که آثار محیط کالبدی و اجتماعی بر افراد را مورد توجه قرار دهد. اما از دهه ۱۹۸۰ به بعد به بررسی نقش افراد بر محیط نیز پرداخته شد. در واقع این رشته از روان شناسی، شاخه ای میان رشته ای است که با معماری، معماری منظر و طراحی شهری